

Notitie Samenwerkingsafspraken Pleegzorgorganisaties en Bureau Jeugdzorg/LWI Groningen

april 2014

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
I. Gedeelde visie	4
II. Algemene samenwerkingsafspraken	9
III. Implementatie en Evaluatie.....	13
Bijlage 1: Werkdocument samenwerkingsgesprek JB-PW.....	14
Bijlage 2: Agenda startbespreking Pleegzorg	17

Inleiding

Op initiatief van Elker pleegzorg zijn Bureau jeugdzorg, het Leger des Heils en de William Schrikker Groep uitgenodigd deel te nemen aan een werkgroep om onder begeleiding van Van Montfoort een pleegzorgdocument op te stellen waardoor voor alle betrokken partijen duidelijk is wie welke rol en verantwoordelijkheid in de uitvoering van een pleegzorgplaatsing heeft.

Bij de totstandkoming van deze notitie zijn betrokken:

Eenzijds:

- Bureau Jeugdzorg Groningen;
- het Leger des Heils;
- WSG;

verder te benoemen als BJZ (bureau jeugdzorg).

Anderzijds:

- Elker pleegzorg;
- William Schrikker Pleegzorg (WSP), de pleegzorg organisatie van de William Schrikker Groep (WSG);
- De pleegzorg organisatie van het Leger des Heils;

verder te benoemen als VVP (voorziening voor pleegzorg).

In dit document is er niet voor gekozen om een zeer gedetailleerde beschrijving van taken en taakverdeling bij een pleegzorgplaatsing te maken. Het onderhavige document bevat de visie op pleegzorg van de bij de pleegzorg betrokken Groningse organisaties en de samenwerkingsafspraken die zij onderling hebben gemaakt. Deze visie geeft een goede basis voor samenwerking bij de uitvoering van een pleegzorgplaatsing. Daarnaast is een aantal specifieke onderwerpen, welke in praktijk als knelpunt werden ervaren, nader beschreven.

Bij de totstandkoming van dit document hebben de bestaande samenwerkingsprotocollen uit de provincies Brabant en Noord Holland als basis gediend.

In hoofdstuk 1 wordt de gezamenlijke visie in 15 punten weergegeven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op samenwerkingsafspraken bij een aantal specifieke onderwerpen. Hoofdstuk 3 gaat over de implementatie en evaluatie. De notitie is tevens samengevat in een powerpoint-presentatie die door alle betrokken partijen gebruikt kan worden.

I. Gedeelde visie

Pleegzorg is een bijzondere vorm van opvoeden. Bijzonder omdat het de opvoeding betreft van een kind van een ander. Een kind dat met een eigen biologische en ervaringsachtergrond geholpen moet worden uit te groeien tot een goed functionerende volwassene.

Elker Pleegzorg, Bureau Jeugdzorg Groningen, de William Schrikker Groep en het Leger des Heils werken vanuit een gedeelde visie op pleegzorg. Die visie is in onderstaande 15 punten weergegeven:

1. Ieder kind heeft er recht op dat zijn belangen behartigd worden

De belangen van het kind staan centraal, waaronder zijn veiligheid en bescherming. Alle beslissingen die genomen worden dienen als uitgangspunt het belang van het kind te hebben en dienen daarop ook getoetst te worden. De belangen van kinderen en ouders zijn wel te onderscheiden maar niet te scheiden.

2. Ieder kind heeft het recht op te groeien in zijn eigen gezin

(IVRK: Internationaal Verdrag Rechten van het Kind).

Bij plaatsing in een pleeggezin is het eerste punt wat onderzocht dient te worden of het kind teruggeplaatst kan worden in de thuissituatie. Dit betekent dat er gestart wordt met de hulpverleningsvariant, waarbinnen onderzocht wordt of terugkeer naar huis haalbaar is. Tenzij op voorhand duidelijk is dat terugplaatsing niet aan de orde is (voogdij). Hieraan zijn termijnen gekoppeld waarbij de leeftijd van het kind richtinggevend is. Het streven is dat bij kinderen jonger dan 6 jaar binnen 6 maanden duidelijk is wat het perspectief wordt; bij kinderen ouder dan 6 jaar is het streven dat dit binnen een jaar duidelijk is.

3. Ieder kind heeft recht op een veilige pleegzorgplaatsing

Elke organisatie heeft vanuit zijn eigen verantwoordelijkheidskader als uitgangspunt dat de veiligheid van het kind zo goed mogelijk geborgd moet zijn. Binnen het proces van pleegzorgplaatsing moet hier voortdurend aandacht voor zijn. Daarom is bij het hulpverleningsproces de veiligheid van het kind altijd onderwerp van gesprek van ouders, pleegouders, pleegzorgwerkers en medewerkers BJZ.

4. Ieder kind heeft recht op zekerheid over zijn woonsituatie

Nadat in de hulpverleningsvariant binnen de gestelde termijnen duidelijk is geworden, dat er onvoldoende pedagogische vaardigheden aanwezig zijn bij de ouders om het kind bij hen terug te plaatsen, gaat deze over in de opvoedingsvariant. Deze overgang dient duidelijk gemarkeerd te worden met alle betrokkenen (bijv. in een netwerkbijeenkomst, perspectiefbijeenkomst, EKC) door het innemen van het standpunt dat het opvoedingsperspectief definitief in een pleeggezin ligt. Bij voorkeur, maar in het vrijwillige kader in ieder geval, in overeenstemming met ouders en andere betrokkenen. Het wordt expliciet opgenomen in het plan van aanpak van de (gezins)voogd of casemanager en is voor alle betrokkenen van groot belang:

- voor het kind: het kind heeft verblijfs- en daarmee bestaanszekerheid; het kind weet waar het aan toe is en kan zich daartoe verhouden;
- voor de eigen ouders: zij kunnen daadwerkelijk beginnen met hun loslatings- en rouwproces en zich verhouden tot hun nieuwe ouderrol;
- voor de pleegouders: zij kunnen de hechtingsrelatie met hun pleegkind aangaan en/of verdiepen.

Alle betrokkenen kunnen dezelfde boodschap aan het kind geven en zijn het eens over het doel van de plaatsing. Dit impliceert niet dat de ouders altijd toestemming geven voor de opvoedingsvariant; wel is het belangrijk om naar instemming te blijven streven in het belang van het kind en om een mogelijke breuk tussen kind en ouders te voorkomen.

5. Ieder kind heeft recht op continuïteit en stabiliteit in de relatie met de opvoeders

Als herstel van de oorspronkelijke gezinssituatie niet haalbaar blijkt en duidelijk is dat er in het belang van het kind gekozen wordt voor de opvoedingsvariant, dan is het belangrijk dat er met het kind een opvoedingsrelatie voor langere tijd kan gaan ontstaan. Om de continuïteit te kunnen waarborgen heeft het de voorkeur dat een kind in het traject van hulpverleningsvariant naar opvoedingsvariant in hetzelfde pleeggezin kan blijven (exclusief crisisplaatsing).

6. Ieder kind heeft er recht op dat naar zijn mening en persoonlijke voorkeur wordt geluisterd

Door de specifieke positie van een pleegkind zijn er mogelijk kwesties die het pleegkind noch met pleegouders, noch met de pleegzorgwerker, noch met gezinsvoogd/casemanager kan bespreken. Het pleegkind kan sommige onderwerpen daarom liever met een neutraal persoon bespreken. Begeleiding bij deze extra taak door een neutrale derde is in sommige gevallen dan ook noodzakelijk. De neutrale persoon is iemand die door het pleegkind zelf wordt gekozen en in wie het kind vertrouwen heeft. Deze persoon komt bij voorkeur uit het netwerk (familie, school, etc.). Indien binnen het netwerk niemand beschikbaar is als vertrouwenspersoon, kan een beroep gedaan worden op een cliëntvertrouwenspersoon (CVP-er).

7. Ieder kind heeft het recht op te groeien in zijn eigen sociale en culturele context

Een opvoedingsvariant wordt eerst gezocht in het eigen netwerk van het kind, zodat het kind verbinding kan blijven ervaren met zijn familiegeschiedenis en eigen sociale en culturele context. In het netwerkonderzoek kunnen omstandigheden blijken die nadelig zijn voor de veiligheid van het kind en daarom als contra-indicaties voor netwerkplaatsing kunnen worden opgevat.

Voorbeelden zijn:

- aandachtspunten, in de vorm van risicofactoren, worden onvoldoende erkend door de familie en het sociale netwerk;
- langdurige familieconflicten met een negatieve invloed op de ontwikkeling van het kind;
- mishandeling, seksueel misbruik, psychiatrische problemen, verslaving en/of criminaliteit bedreigen de ontwikkeling en de veiligheid van het kind;
- vergaande meningsverschillen over medische behandeling in levensbedreigende situaties.

De optie bestandsgezin komt in aanmerking wanneer er geen netwerkplaatsing mogelijk dan wel verantwoord is. Belangrijk element bij matching van een kind met een bestandsgezin is dat de bestandspleegouders zo veel als mogelijk rekening houden met de cultuur, religie en sociale omgeving van het kind en zijn oorspronkelijke gezin.

Het pleegkind heeft er recht op dat de pleegouders respect laten blijken voor de ouders (zoals culturele achtergrond, religie) bij beslissingen in de dagelijkse opvoedingssituatie. Het streven is verbinden van de leefsituatie en achtergrond van het kind in plaats van ontkoppelen, tenzij dit de ontwikkeling van het kind schaadt.

8 Ieder kind heeft recht op verbondenheid met zijn ouders

Een opvoedingsvariant moet opgevat worden als een vorm van langdurig gedelegeerd opvoederschap. Daarmee wordt gezegd dat ouderschap exclusief en existentieel voorbehouden is aan de ouders en dus principieel onoverdraagbaar is. Opvoederschap wordt door de ouders overgedragen aan de pleegouders als blijk van goed ouderschap (Robbroeckx, Hoogeduin, Van Beem-Kloppers & Haans, 2010).

Van pleegouders wordt verwacht dat zij naast het 'besef van verantwoordelijk zijn', wat zij delen met de ouders, ook kunnen differentiëren tussen ouderschap en pleegouderschap in die zin dat zij het unieke van de zijnsrelatie tussen ouder en kind erkennen en respecteren, geen pogingen ondernemen om zich het pleegkind 'eigen' te maken, noch om het ouderschap te gaan rivaliseren met de ouders van het pleegkind. Voor elk kind blijven de ouders altijd belangrijk.

Het is belangrijk om te zoeken naar contactmogelijkheden tussen kind en ouders. Enerzijds heeft het kind het recht op persoonlijk contact met zijn 'roots' en is het van belang hiervoor emotionele toestemming te hebben van de pleegouders. Ter ondersteuning kan hier de CHOP (Checklist Oudercontacten in de Pleegzorg) worden gebruikt. Anderzijds heeft het kind het recht een reëel beeld van zijn ouders te verkrijgen en te houden. De ouders hebben recht op informatie over hun kind en eveneens is het voor de ouders belangrijk in contact met hun kind te blijven. De hulpverleners rondom het kind dienen hiervoor expliciet aandacht te hebben en te houden door de jaren heen.

9. Ouders hebben recht op een vorm van begeleiding gericht op het proces van roldifferentiatie en acceptatie van het gegeven dat het opvoedingsperspectief definitief in het pleeggezin ligt

Onder roldifferentiatie wordt het proces verstaan van herdefinitie van de ouderrol ingeval van de opvoedingsvariant. Er ontstaat een niet-verzorgende en niet-opvoedende ouderrol. Bij deze herdefinitie speelt verliesverwerking van de oorspronkelijke ouderrol en het verdragen en het opbouwen van een niet-opvoedende rol als ouder. Instemming van de ouder met het opvoedingsperspectief in het pleeggezin wordt gezien als een belangrijke beschermende factor in het welslagen van de pleeggezinplaatsing en daarmee voor de ontwikkeling van het kind.

10. Ieder kind heeft recht op zijn eigen naam

In het licht van de verbondenheid met de eigen ouders: het behouden van zowel de voornaam als de familienaam is van belang voor de historische identiteit en de verticale loyaliteit (ouders en familie) van het kind. Het wijzigen van de (achter)naam kan, impliciet, een ontkenning betekenen van (een deel van) de geschiedenis en achtergrond van een kind. Een vraag om naamswijziging wordt met 'nee' beantwoord, tenzij de achternaam van het kind dat onder voogdij staat een ernstige belasting vormt voor een evenwichtige ontwikkeling.

11. Ieder kind maakt deel uit van verschillende systemen, die met elkaar verbonden moeten worden

Het oorspronkelijk systeem van het kind en de opvoeders wordt uitgebreid met het systeem van het pleeggezin (zoals familie, school en vrije tijd). De verschillende systemen waarvan het kind deel uitmaakt oefenen allen invloed uit op het kind en zijn ontwikkelingsmogelijkheden. De pleegzorgwerker en de gezinsvoogd/casamanager dienen gezamenlijk vanuit meerzijdige partijdigheid de verschillende systemen te verbinden. Hierbij moet recht worden gedaan aan alle partijen.

12. Ieder kind heeft er recht op dat het juridisch gezag ligt bij de meest passende persoon of instelling

Bij de opvoedingsvariant wordt altijd onderzocht of pleegouders de juridische zeggenschap over het pleegkind kunnen en willen verkrijgen. Voogdijoverdracht naar (een van) de pleegouders is mogelijk als aan een aantal criteria is voldaan (notitie voogdijoverdracht van BJZ naar pleegouders, december 2013). Zoals:

- het is in het belang van het kind;
- de plaatsing moet een perspectief biedend karakter hebben;
- de rechten van het pleegkind dienen gewaarborgd te zijn (met name het recht op afstamming en identiteit).

13. Ieder kind heeft recht op samenwerking tussen degenen die verantwoordelijk voor hem zijn.

In de verantwoordelijkheid voor een pleegkind kunnen verschillende aspecten worden onderscheiden. Samenwerking tussen alle betrokkenen rondom een kind is nodig om de verschillende aspecten van deze verantwoordelijkheid optimaal vorm te geven.

- **Dagelijkse opvoedingsverantwoordelijkheid.**
De opvoeding en verzorging van een kind gebeuren in de dagelijkse omgang tussen het kind en de volwassene met wie hij een hechtings- en opvoedingsrelatie heeft ontwikkeld. Deze verantwoordelijkheid ligt altijd primair bij de pleegouders en wordt ondersteund en begeleid door de pleegzorgorganisatie. Dit impliceert dat pleegouders recht hebben op die informatie die ze nodig hebben om het kind de opvoeding en begeleiding te geven die het nodig heeft.
- **Pedagogische of opvoedkundige verantwoordelijkheid.**
Opvoedkundige verantwoordelijkheid is het scheppen van voorwaarden voor opvoeding. Dit betreft de zorg dat een kind zich verder kan ontwikkelen zoals schoolkeuze, medische beslissingen, psychosociale hulp en beslissingen aangaande religie of cultuur. Ideaal gezien is deze verantwoordelijkheid een gedeelde verantwoordelijkheid tussen pleegouders en ouders. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid hangt af van het juridisch kader (zie punt 12). Een actieve, expliciete samenwerking en informatie-uitwisseling en een gedeelde visie tussen pleegouders en ouders zijn noodzakelijk om deze verantwoordelijkheid optimaal vorm te geven. Zij worden hierin ondersteund en begeleid door de gezamenlijke hulpverlening.
- **Zijnsverantwoordelijkheid (zie ook punt 8)**
Deze verantwoordelijkheid verwijst naar het feit dat ouders een kind het leven hebben gegeven. Deze verantwoordelijkheid is onverbrekelijk c.q. wordt bepaald door bloedverwantschap en is daarmee altijd voorbehouden aan de biologische ouders.

14. Ieder kind heeft er recht op dat zijn ontwikkelingsbehoefte op dat moment bepalend is voor het samenwerkingsproces tussen alle betrokkenen

Er is sprake van een gezamenlijke en gedeelde verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind en de inhoud van de hulpverlening. Uitgangspunt hierbij is dat het kind in staat is zijn ontwikkelingstaken binnen zijn mogelijkheden leeftijdsadequaat in te vullen. Samenwerking wordt concreet vormgegeven in het zorgteam bestaande uit belangrijke betrokkenen rondom het kind (ouders, pleegouders, medewerker BJZ, pleegzorgmedewerker en andere belangrijke betrokkenen). Het kind staat centraal, waarbij alle betrokkenen daaromheen hun krachten bundelen in het zorgteam. Het zorgteam komt minimaal een keer per jaar bij elkaar.

15. Het is in het belang van ieder kind dat er gestreefd wordt naar commitment.

Commitment tussen ouders, pleegouders, kind, pleegzorgwerker en casemanager/(gezins)voogd over belangrijke beslissingen betreffende het kind is een beschermende factor voor het kind. Het is belangrijk dat zowel de ouders als de pleegouders betrokken worden bij beslissingen die het kind aangaan. De aanwezigheid van een zorgteam legt de basis voor commitment in de zin van structuur en continuïteit in de samenwerking.

Pleegouders zijn een onmisbare partner in de zorg voor pleegkinderen en deskundige over het (dagelijkse) leven van hun pleegkind. Van de VVP wordt verwacht dat zij pleegouders wijzen op hun (juridische) rechtspositie. Ook van BJZ wordt verwacht dat zij pleegouders waar van toepassing ook behandelen als belanghebbenden en in alle gevallen als belangrijke informant. Het is belangrijk dat zij worden gehoord wanneer er beslissingen worden genomen over het kind, dat de keuzes inzichtelijk worden gemaakt en het centraal stellen van het belang van het pleegkind herkenbaar is. De samenwerking tussen pleegouders, ouders, pleegkinderen, pleegzorgmedewerkers en medewerkers van BJZ wordt gekenmerkt door een positieve onderlinge bejegening, waarin duidelijkheid, betrokkenheid, betrouwbaarheid, respect voor elkaars positie en verantwoordelijkheid en wederzijds begrip centraal staan.

In de veranderde wetgeving op dit gebied krijgen pleegouders in toenemende mate de positie van belanghebbende of minimaal die van informant (zie rechtspositie pleegouders).

II. Algemene samenwerkingsafspraken

De algemene samenwerkingsafspraken van de VVP en BJZ betreffen zeven punten:

- Het gezamenlijke overleg;
- Het verantwoordelijkheidskader;
- De samenwerking inzake het pleegkind;
- De samenwerking inzake veiligheid van het kind;
- De samenwerking inzake de begeleiding van de pleegouders;
- De samenwerking inzake de begeleiding van de ouders;
- Start en einde van de pleegzorgplaatsing.

1. Gezamenlijk overleg en besluitvorming

Samenwerken is meer dan informatie delen: het gaat om gezamenlijk overleg en afstemming om tot gezamenlijke besluiten te komen. BJZ en de VVP werken samen en in overeenstemming met alle betrokkenen. Besluitvorming komt altijd tot stand op basis van dialoog tussen het kind, ouders, pleegouders, belangrijke personen uit het netwerk, VVP en BJZ. Tenzij dit niet in het belang van het kind is. Voorwaarde voor een goede besluitvorming is dat deze voor alle partijen transparant moet zijn. Gezamenlijke besluiten komen het pleegkind ten goede. Belangrijke beslissingen zijn in ieder geval:

- (voorgenomen) besluit tot pleegzorgplaatsing en het bepalen van het perspectief;
- besluit: terugplaatsing naar ouders, voortzetting plaatsing bij pleegouders of overplaatsing naar een ander pleeggezin;
- besluit: wel/geen gezagsoverdracht naar pleegouders;
- besluit: gezagsoverdracht naar BJZ (Voogdijmaatregel);
- besluit: afspraken naar aanleiding van risicotaxatie veiligheid.

Ten behoeve van beoordeling en besluitvorming kunnen de volgende hulpmiddelen worden ingezet, betreffende perspectiefbepaling: de beoordelingsboog; betreffende omgang en contacten met ouders: de CHOP (Checklist Oudercontacten in de Pleegzorg); betreffende veiligheid: diverse veiligheidslijsten die de betrokken partijen hanteren (VVP inzake pleegouders, BJZ inzake ouders).

2. Verantwoordelijkheidskader

In het vrijwillig kader ligt de verantwoordelijkheid voor het kind volledig bij ouders en is overeenstemming met hen altijd vereist. Voor de pleegzorgorganisatie betekent dit dat die zich in het vrijwillig kader tot de ouders moet wenden en BJZ moet informeren over de voortgang.

Wanneer er geen overeenstemming is met de ouders over de voortgang en daardoor het belang van het kind wordt bedreigd, schakelt de VVP BJZ in. De VVP geeft een advies hoe verder te handelen, BJZ besluit vervolgens.

Bij pleegzorgplaatsing in gedwongen kader is de ondersteuning en begeleiding van het pleeggezin en het pleegkind de verantwoordelijkheid van de pleegzorgwerker; de ondersteuning en begeleiding van de ouders en het pleegkind is de verantwoordelijkheid van de gezinsvoogd/ casemanager. BJZ en VVP maken in belang van het kind afspraken hoe om te gaan met 'de overlap' in verantwoordelijkheid. De gezinsvoogd/ casemanager en de pleegzorgwerker kunnen hun samenwerking in een concrete casus in een afsprakenlijst vastleggen (een voorbeeld van de WSG is opgenomen in de bijlage).

3. Samenwerking inzake het pleegkind

Het kind staat centraal. Het gaat om zijn behoeften. Belangrijk is dat het kind wordt betrokken bij beslissingen die hem aangaan.

Pleegzorgbegeleiding richt zich met name op de begeleiding van de pleegouders bij de opvoeding van het pleegkind en de relatie tussen pleegkind en pleegouder. De specifieke kindbehoeften komen mogelijk minder aanbod of zijn moeilijker te identificeren. BJZ heeft hier een verantwoordelijkheid in, maar ziet het kind minder. Tussen de pleegzorgwerker en de medewerker van BJZ wordt afgestemd m.b.t. de taakverdeling inzake het bezoek. De gemaakte afspraken worden altijd gecommuniceerd met het kind (afhankelijk van zijn leeftijd en ontwikkeling), de ouders en de pleegouders. Deze afspraken worden vastgelegd in het hulpverleningsplan; ingeval van tussentijdse wijziging wordt dit gecommuniceerd en door zowel de VVP als BJZ intern vastgelegd.

Het streven van de VVP en BJZ is om naast de evaluatie minimaal 1 x per jaar gezamenlijk het pleeggezin te bezoeken en eventueel vaker naar behoeften.

Bij de start van een casus moeten afspraken worden gemaakt over kindgesprekken en over de monitoring van de specifieke kindbehoeften. Deze afspraken worden vastgelegd in het plan van aanpak en het hulpverleningsplan.

4. Samenwerking inzake de veiligheid van het pleegkind

Veiligheid van het kind dient voorop te staan. Zowel de pleegzorg als BJZ heeft de verantwoordelijkheid om ervoor zorg te dragen dat het kind veilig in het pleeggezin kan opgroeien. Samen op gezinsbezoek gaan bij de pleegouders kan uiting zijn van die gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het is daarom van belang dat BJZ en de VVP dezelfde taal spreken waar het gaat om veiligheid, en hier open over spreken. Ook in de rapportage van pleegzorg en BJZ is het onderwerp veiligheid in het pleeggezin een vast onderdeel. Daar waar er signalen zijn van onveiligheid, in welke vorm dan ook, dient men zo snel mogelijk de dialoog met elkaar aan te gaan om te komen tot een plan van aanpak teneinde de risico's weg te nemen.

et toezicht op veiligheid via huisbezoeken (bij het pleeggezin) en thuisbezoeken (bij de ouders thuis) is een belangrijk aspect. Wettelijk is bepaald dat VVP en BJZ allebei een risicotaxatie doen.

BJZ doet dit met betrekking tot de ouders en de thuissituatie, de VVP met betrekking tot de pleegouders en de opvoedsituatie. De pleegzorgwerker bezoekt daartoe kinderen vanaf 5 jaar minimaal 2 keer per jaar apart. Er moeten afspraken worden gemaakt over het delen van de uitkomsten van de risicotaxatie. Dit is niet altijd eenvoudig vanwege de bestaande privacywetgeving.

Ook het weerbaar maken van het pleegkind is een belangrijk veiligheidsissue. Als dit speelt voor de plaatsing neemt BJZ het op in het plan van aanpak. De VVP besteedt hier dan aandacht aan in de begeleiding van de pleegouders. Als pleegouders dit aspect later signaleren maakt de VVP een plan op dit punt met de pleegouders en koppelt dit terug naar BJZ.

Tevens is in dit kader van belang dat de betrokken werkers getraind worden op het bespreekbaar maken van de onderwerpen veiligheid en seksualiteit met kind, ouders en pleegouders (zie Rouvoet; kader seksueel misbruik).

5. Samenwerking inzake de begeleiding van pleegouders

Pleegouders krijgen bij bestandspleegzorg algemene informatie van de VVP; bij netwerkplaatsing geeft in eerste instantie BJZ informatie aan de pleegouders, in tweede instantie doet de VVP dat.

Begeleiding van pleegouders bij het opvoeden van een kind van een ander is een taak van de VVP. De eindverantwoordelijkheid ligt bij BJZ. Soms kan extra begeleiding nodig zijn. In het startgesprek (zie punt 7) is ruimte voor dit onderwerp en worden hier zo nodig afspraken over gemaakt.

Begeleiding van pleegouders houdt ook het omgaan met de ouder(s) van het pleegkind in en de ruimte die het bestaan van ouders en het oorspronkelijk gezin krijgen.

Andere onderwerpen die aandacht moeten krijgen in de begeleiding van de pleegouders zijn:

- ondersteuning van de opvoeding;
- gezagsoverdracht;
- veiligheid;
- pleegouders voorbereiden op gedrag van pleegkind.

6. Samenwerking m.b.t. rol en begeleiding van de ouders

Bij een pleegzorgplaatsing wordt het opvoederschap (tijdelijk) overgedragen aan pleegouders, maar het ouderschap blijft bij de ouders. Er is veel aandacht voor de scheiding van dit opvoederschap en het ouderschap. Aan de invulling van het ouderschap moet concreet aandacht worden gegeven.

Bij elke pleegzorgplaatsing vindt begeleiding van de ouders plaats. BJZ begeleidt de ouders zowel als er sprake is van pleegzorg in gedwongen kader als in het vrijwillige kader. In het vrijwillige kader kan de VVP een verzoek indienen voor een casemanager van bijvoorbeeld BJZ voor het voeren van de regie. Ouders moeten indien mogelijk in een vroeg stadium worden betrokken bij de pleegzorgplaatsing om de juiste verwachtingen te creëren.

Andere thema's die bij de begeleiding van de ouders aan de orde komen zijn:

- Rouwverwerking, BJZ moet met name zorgen dat de juiste zorg omtrent rouwverwerking wordt gefaciliteerd; een zorgaanbieder kan de uitvoering doen.
- Bezoekregeling, bij de rol van ouders hoort ook het contact met hun kind, onder andere via een bezoekregeling. Streven is om de begeleiding van dat bezoek zo snel mogelijk over te dragen aan de pleegouders zelf. Zolang dat niet aan de orde is maken BJZ en VVP afspraken over hun rol bij de begeleiding van de bezoekregeling.

De communicatie van VVP en BJZ dient open en constructief te zijn. Voorkomen moet worden dat beeldvorming bepalend wordt ("de pleegzorgwerker gaat alleen maar voor de pleegouders", "de gezinsvoogd gaat alleen maar voor de ouders"). Een goed hulpmiddel voor die constructieve communicatie (ingeval van botsende visies) is bijvoorbeeld 'mapping' zoals in oplossingsgericht werken. Ook dit punt komt in het startgesprek aan de orde.

De zorgaanbieders hebben een specifieke module ouderbegeleiding in hun aanbod, die ingezet kan worden bij de begeleiding van de ouders ingeval van pleegzorgplaatsing. Dan spelen drie partijen een rol die moeten afstemmen: gezinsvoogd/casemanager van BJZ, pleegzorgwerker van VVP en ouderbegeleider van de zorgaanbieder. Financiële overwegingen belemmeren soms de inzet van deze module.

7. Begin en einde pleegzorgplaatsing

Bij iedere plaatsing wordt een startgesprek georganiseerd door de VVP en BJZ met alle betrokkenen. In dit gesprek wordt met de pleegouders gesproken over het pleegouderschap en de rolverdeling hierbinnen. Aan de orde komen onderwerpen als: wat houdt pleegzorg in, wat zijn de verwachtingen,

wat is het perspectief, welke scenario's zijn mogelijk en wat zijn de afspraken over wie wat zal gaan doen in het pleegzorgtraject (zie voorbeeld in bijlage agenda Leger des Heils).

Uitplaatsing van pleegkinderen uit het pleeggezin is veelal een traumatische gebeurtenis voor pleegkinderen. Afscheid nemen en nazorg zijn twee belangrijke aspecten waar zowel BJZ als de VVP een rol in hebben. Dat dienen zij op voorhand onderling af te stemmen.

III. Implementatie en Evaluatie

Ten behoeve van gezamenlijke implementatie van de visie en samenwerkingsafspraken zijn er verschillende mogelijkheden:

- a. Ontwikkeling van één gezamenlijke PowerPoint presentatie (zie bijlage);
- b. Plaatsing van de notitie/presentatie op de websites van de VVP en BJZ;
- c. Bereidheid managers BJZ en VVP presentaties te verzorgen en te zorgen voor tijdige feedback na 6 en 12 maanden;
- d. BJZ en de VVP gaan gezamenlijk een handzame informatiefolder opstellen over de in dit protocol beschreven afspraken;
- e. De onderhavige samenwerkingsafspraken tussen BJZ en de VVP worden bekend gemaakt aan de medewerkers van de beide instellingen;
- f. De evaluaties dienen een bijdrage te leveren aan het up to date houden van de afspraken en daadwerkelijke implementatie van de afspraken. Herhaling van de afspraken is een voorwaarde tot borging ervan.

Elke organisatie stelt zijn eigen route van implementatie vast. Zo kan de ene instelling bijvoorbeeld starten met een team dat met deze afspraken aan de slag gaat, kan de ander een projectgroep instellen die een en ander gaat uitzetten en start een derde met een geselecteerd aantal pleegzorgwerkers.

Partijen verbinden zich om na een half jaar informatie en gegevens aan (elkaar) te leveren waaruit blijkt wat de ervaringen met deze samenwerkingsafspraken zijn: wat zijn good practices en wat zijn knelpunten die aangepast dan wel veranderd moeten worden?

Op basis van deze eerste evaluatie wordt dit document zo nodig aangepast.

Evaluatie van de afspraken vindt vervolgens plaats 1 jaar na het ingaan ervan, onder andere op de bekendheid met de afspraken bij BJZ en bij de VVP, de werkbaarheid bij BJZ en bij de VVP en eventuele wettelijke wijzigingen.

Bijlage 1: Werkdocument samenwerkingsgesprek JB-PW

Werkdocument dit komt niet in het officiële dossier, wel als werkaantekening in de map van het kinddossier

Samenwerkingsgesprek Jeugdbeschermer – Pleegzorgwerker

Datum gesprek:

Personalia:

naam kind:
geboortedatum:
naam pleegouders:
adres pleegouders: geheim adres ja/nee
.....
telefoonnummer:
naam ouders:
adres ouders:
.....
Telefoonnummer:
Wonen ouders nog bij elkaar ja/nee
Indien nee: zijn de adressen voor elkaar geheim ja/nee
Indicatiedatum BJZ/welk indicatiebureau:
Datum plaatsing in het pleeggezin:
Soort plaatsing: crisis/perspectiefzoekend/perspectiefbiedend
Maatregel en ingangsdatum: vOTS/OTS/voogdij per

Bereikbaarheid

naam/telefoonnummer jeugdbeschermer:
mailadres:
werkdagen:
naam/telefoonnummer pleegzorgwerker:
mailadres:
werkdagen:
naam vaste vervanger JB:
telefoonnummer
naam vaste vervanger PW:
telefoonnummer:

Jaarplanning

Kennismakingsafspraken:

afspraken over het verloop van de matchingsprocedure:

datum wanneer JB mee naar het pleeggezin:

datum wanneer PW mee naar ouders:

Juridische procedure

datum evaluatie bezoekenregeling:

datum viergesprek/waar gehouden:

Datum waarop HVP pleegzorg af is:
Datum waarop alle stukken naar de kinderrechter moeten:
Wanneer en hoe wordt de JB door de PW herinnert aan vernieuwen indicatie:

Uitwisseling informatie tussen JB en PW

Hoe houdt de PW de JB pro-actief op de hoogte van de ontwikkeling van het kind binnen het pleeggezin. Dit wordt vastgelegd in contactjournaals IJ/IJZA.

Wanneer is er officiële raadpleging van elkaar: hoe wordt de informatie geleverd.

Welke informatie geeft de jeugdbeschermer aan de pleegzorgwerker?

Hoe vaak per jaar gaan de JB en PW samen naar het pleeggezin?

Inhoudelijk

Wat is de visie op de plaatsing. Welke informatie heeft de JB nodig om de perspectiefbepaling te verantwoorden.[#]

het streven is om de officiële richtlijn hierin te volgen; kinderen tot 4 jaar binnen 6 maanden en oudere kinderen tot maximaal één jaar.

-wat is daarvoor nodig; gebruik makend van ontwikkelde instrumentaria.

-welke voorwaarden worden aan ouders gesteld

Wat te doen bij visieverschil tussen de PW en JB.

Bezoekregeling:

Vanuit welke visie is de bezoekregeling begeleid; wat is de meerwaarde van aanwezigheid PW/JB of beiden.

Wat is uitgangspunt achter frequentie:

Hoe vaak wordt de bezoekregeling geëvalueerd, met wie:

Taken

Wie is aanwezig bij gesprekken met externe instanties; wat is de meerwaarde voor degene die aanwezig is:

Op welke manier is er continuïteit in deze afspraken:

Wie heeft contact met de huisarts, medische specialisten?

Wie wordt door pleegouders ingelicht bij onvoorziene gebeurtenissen?

Overige

In kaart brengen waarvoor ouders (bij OTS) toestemming moeten en hoe verloopt deze procedure. Waarvoor is toestemming nodig en wanneer vooraf.

Het systeem van het kind in kaart brengen met een omgevingsgenogram waarin alle belangrijke personen staan.

Hoe houden deze – voor het kind – belangrijke personen contact met het kind?
Vervolg samenwerkingsafspraken Wanneer is een nieuw samenwerkingsgesprek? Bij welke inhoudelijke veranderingen moet er tussentijds een samenwerkingsgesprek zijn?
Afspraken specifiek voor deze casus

Bijlage 1: toelichting gebruik formulier samenwerkingsgesprek

1. Het vastleggen van de samenwerking tussen JB en PW zodat de samenwerking geoptimaliseerd en geformaliseerd kan worden.
2. Middel: de checklist met aandachtspunten dienen bij alle nieuwe pleeggezin plaatsingen besproken te worden om het hulpverleningsproces inzichtelijk te maken.
3. Het resultaat het ingevulde formulier samenwerkingsgesprek die als werkaantekening in het kinddossier van de JB en PW komt. Het formulier wordt gezamenlijk door JB en PW ingevuld.
4. Dit gespreksverslag wordt de basis voor de onderlinge samenwerking.
5. Minimaal één keer per jaar wordt de samenwerking formeel geëvalueerd of de samenwerking volgens afspraak plaatsvindt.

Het is wenselijk als de casus zoveel mogelijk synchroon loopt bij pleegzorg en bij jeugdbescherming, voor zover haalbaar is. Hierbij valt te denken aan het inplannen van viergesprekken voor de verlenging OTS, het raadplegen van pleegzorg voor casuïstiekbespreking. Eventueel gesprekken met PW en JB bij ouders en bij pleegouders apart als een viergesprek niet mogelijk is.

Als er een andere JB of PW in de zaak komt dient het verslag van dit gesprek als basis voor het (nieuwe) eerste afstemmingsgesprek tussen de nieuwe werkers, waarin ze hun eigen samenwerking formaliseren door de checklist opnieuw af te lopen, te kijken of het nog zo kan blijven of aangepast dient te worden.

Bijlage 2: Agenda startbespreking Pleegzorg

Van : naam **Datum:** **te:** plaats

Uitgenodigd:

Aanwezig:

Afwezig:

1. Inleiding
2. Perspectief (toegelicht door verwijzer)
3. Indruk van het kind op dit moment en vaststellen van begeleidingsdoelen.
 - ouders over het kind
 - verwijzer over het kind
 - pleegouders over het kind
4. Bezoekregeling
5. Wat is/wordt het kind verteld en door wie?
6. Afspraken in het pleegzorgplan invullen.
7. Datum voor overplaatsing.
8. Rondvraag.
9. Samenvatting gemaakte afspraken.
10. Datum voor eerstvolgende evaluatie.